

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 21 mars 2019

314/2019

Museilag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte är att

- 1) upprätthålla och stärka enskilda personers och samfunds förståelse och delaktighet i fråga om kultur, historia och miljö,
- 2) främja bevarandet av kultur- och naturarvet samt konsten för kommande generationer,
- 3) främja samhörighet, kontinuitet och kulturell mångfald,
- 4) främja bildning, välfärd, jämlikhet och demokrati.

2 §

Syftet med museiverksamheten är att

- 1) ta till vara och bevara kultur- och naturarvet samt konsten,
- 2) främja och utnyttja forskningen kring samlingarna och andra innehåll,
- 3) främja tillgången och tillgängligheten till samt utnyttjandet av samlingarna och kunskapen,
- 4) presentera kultur- och naturarvet samt konsten och att erbjuda upplevelser,
- 5) bedriva publikarbete och växelverkan samt att främja undervisning och fostran.

3 §

Med professionella museer avses i denna lag sådana verksamhetsenheter som i huvudsak bedriver museiverksamhet och drivs av staten, en kommun, en samkommun eller någon annan sammanslutning eller stiftelse och har samlingar, ordinarie anställd yrkeskunlig personal och är öppna för allmänheten.

2 kap.

Statsandel för driftskostnaderna för professionella museer

4 §

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statsandelar för driftskostnaderna för professionella museer enligt bestämmelserna i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) och i denna lag.

Målsättningen med den statsandel som beviljas för driftskostnaderna för professionella museer är att främja ett heltäckande tillvaratagande av kulturarvet samt tillgången till

mångsidiga, regionalt heltäckande och för respektive samfund betydelsefulla museitjänster.

5 §

Villkoren för att godkännas såsom professionellt museum som är berättigat till statsandel är att

- 1) museets huvudman är en kommun eller en samkommun eller en sådan privat sammanslutning eller stiftelse till vars stadgeenliga uppgifter det hör att bedriva museiverksamhet eller att driva ett museum,
- 2) det finns ekonomiska förutsättningar för verksamheten,
- 3) museet inte drivs i syfte att eftersträva ekonomisk vinst,
- 4) museet har stadgar som styr verksamheten och definierar museets ansvarsområde,
- 5) museet har en samling och ett samlingspolitiskt program,
- 6) det har säkrats att museets samlingar bibehålls som museisamlingar även om museet upphör med sin verksamhet,
- 7) museet regelbundet är öppet för allmänheten samt att verksamheten pågår året om och samlingarna är tillgängliga för besökare,
- 8) museets lokaler är ändamålsenliga,
- 9) museet har en verksamhetsansvarig chef i huvudsyssla som har en för tjänsten eller uppgiften lämplig högre högskoleexamen, ledarskapsförmåga och för uppgiften tillräcklig förtrogenhet med museets ansvarsområde och uppgifter,
- 10) museet har minst två sakkunniga inom museibranschen som är anställda i huvudsyssla, av vilka den ena samtidigt kan vara museichef och vilka vardera har en lämplig högskoleexamen och ska ha avlagt grundstudierna i museologi,
- 11) museet har tillräckligt med övrig personal,
- 12) museet har en flerårig plan som anger dess mål, verksamhet och ekonomi.

6 §

Efter ansökan från museets huvudman fattar undervisnings- och kulturministeriet inom ramen för statsbudgeten beslut om godkännande av ett museum såsom berättigat till statsandel. När ministeriet fattar beslutet ska behovet av statsandel beaktas med avseende på målsättningen som föreskrivs i 4 § 2 mom.

3 kap.

Ansvarsmuseer

7 §

Museer med regionalt ansvar har i uppgift att på sitt verksamhetsområde

- 1) fungera som sakkunnig på kulturarvet samt utveckla och främja museiverksamheten, samarbetet inom ansvarsområdet samt bevarandet av och den digitala åtkomsten till kulturarvet,
- 2) vara sakkunnig på kulturmiljöer, i synnerhet i fråga om den bebyggda miljön och det arkeologiska kulturarvet, som ger utlåtanden, deltar i myndighetsförhandlingar i egenskap av sakkunnig och ger råd samt utvecklar och främjar värdandet om kulturmiljöer, samarbetet inom ansvarsområdet och det digitala bevarandet av och tillgången till kunskap om kulturmiljöer,
- 3) vara sakkunnig på konst och det visuella kulturarvet samt utveckla och främja samarbetet inom ansvarsområdet samt bevarandet av och den digitala tillgången till konsten och det visuella kulturarvet.

På den som är anställd vid ett museum med regionalt ansvar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför sådana uppgifter som avses i 1 mom. 2 punkten. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

8 §

Undervisnings- och kulturministeriet kan på museets huvudmans ansökan utse ett sådant museum som är berättigat till statsandel till museum med regionalt ansvar, om

- 1) utnämningen av museet till museum med regionalt ansvar behövs med beaktande av förhållandena inom verksamhetsområdet och skötseln av uppgifterna enligt 7 §,
- 2) museet har en regional plan för sin verksamhet och sina tjänster,
- 3) museet har tillräcklig sakkunskap, kompetens som behövs för att fullgöra uppgifterna och kännedom om verksamhetsområdet,
- 4) museet har tillräckligt täckande samlingar, material och innehåll inom sitt verksamhetsområde, och
- 5) museet har förutsättningar att fullgöra de uppgifter som enligt 7 § föreskrivs för ett museum med regionalt ansvar.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer verksamhetsområdet för ett museum med regionalt ansvar på basis av ansökan av museets huvudman. Verksamhetsområdet kan omfatta ett eller flera landskap, om inte något annat följer av grundad anledning som anknyter till omständigheterna i området. Uppgiften som ansvarsmuseum som beviljas ett museum kan omfatta en eller flera av de uppgiftshelheter som föreskrivs i 7 §.

9 §

Museer med riksansvar har i uppgift att

- 1) bedriva riksomfattande museiverksamhet på sitt specialområde,
- 2) utveckla och främja arbetet med kulturarvet och samarbetet mellan museer inom sitt specialområde,
- 3) fungera som sakkunnig på riksnivå på kulturarvet inom sitt specialområde,
- 4) upprätthålla och främja internationella kontakter på sitt specialområde,
- 5) främja bevarandet och den digitala åtkomsten till kulturarvet på sitt specialområde.

10 §

Undervisnings- och kulturministeriet kan på museets huvudmans ansökan utnämna till museum med riksansvar ett museum, om

- 1) museet fungerar som specialmuseum på ett nationellt sett betydande ansvarsområde,
- 2) utnämningen av museet till museum med riksansvar behövs med beaktande av ansvarsområdet och syftet med museiverksamheten som föreskrivs i 2 §,
- 3) museet har en riksomfattande verksamhets- och serviceplan,
- 4) museet har en nationellt sett betydande samling inom sitt ansvarsområde, och
- 5) museet har förutsättningar att fullgöra de uppgifter för ett museum med riksansvar som föreskrivs i 9 §.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

11 §

När undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med 49 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet fastställer det antal årsverken som läggs till grund för statsandelen för ett museums basfinansiering och för tilläggsfinansieringen för uppgiften som museum med regionalt ansvar, ska ministeriet beakta det faktiska antalet årsverken under de fyra föregående finansåren och beakta behovet av statsandel med avseende på den målsättning som föreskrivs i 4 § 2 mom. i denna lag. Antalet årsverken som fastställs för basfinansieringen ska uppgå till minst två.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer med fyra års mellanrum en finansieringsplan för museerna. Planen ska innehålla en uppskattning för de fyra följande fi-

nansåren av det antal årsverken som läggs till grund för statsandelen för museer som är berättigade till statsandel och av beloppen av sådan tilläggsfinansiering som beviljas efter prövning för uppgiften som museum med riksansvar. Planen ska vara utgångspunkt vid fastställandet av det antal årsverken som läggs till grund för statsandelen för museerna och vid beviljandet av sådan tilläggsfinansiering som beviljas efter prövning för uppgiften som ansvarsmuseum, om inte något annat följer av statsbudgeten, en väsentlig nedgång i antalet faktiska årsverken vid ett museum eller förändringar i omständigheterna som inträffat efter fastställandet av planen.

12 §

Ett museum kan ansöka om rätt till statsandel och om utnämning till museum med regionalt ansvar eller med riksansvar vart fjärde år under en ansökningstid som undervisnings- och kulturministeriet meddelar.

Undervisnings- och kulturministeriet utvärderar med fyra års mellanrum om ett museum som godkänts såsom berättigat till statsandel fortfarande uppfyller de villkor som anges i 5 §. Om museet inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 5 §, kan undervisnings- och kulturministeriet återkalla godkännandet av museets rätt till statsandel.

Undervisnings- och kulturministeriet utvärderar med fyra års mellanrum huruvida museer som utsetts till museum med regionalt ansvar eller med riksansvar fortfarande uppfyller förutsättningarna för utnämningen och om museet skött de uppgifter som föreskrivs för ansvarsmuseer. Undervisnings- och kulturministeriet kan sedan ministeriet hört huvudmannen för museet återkalla utnämningen till museum med regionalt ansvar eller med riksansvar, om museet inte längre uppfyller villkoren för att utses till ansvarsmuseum eller om det föreligger allvarliga brister i skötseln av de uppgifter som ingår i bestämmelserna om ansvarsmuseer. Museets huvudman kan avstå från uppgiften som museum med regionalt ansvar eller med riksansvar från början av nästa fyraårsperiod genom att skriftligen meddela undervisnings- och kulturministeriet om detta senast ett år tidigare.

Ett ansvarsmuseum ska med fyra års mellanrum lämna in en redogörelse till undervisnings- och kulturministeriet om hur den plan som avses i 8 § 1 mom. 2 punkten eller i 10 § 3 punkten har verkställts. Ansvarsmuseet och Museiverket ska med fyra års mellanrum förhandla om en plan för följande fyraårsperiod.

5 kap.

Ikraftträdande

13 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

Genom denna lag upphävs museilagen (729/1992).

14 §

Om det fastställda antalet årsverken som enligt 11 § 1 mom. i denna lag och 49 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet läggs till grund för statsandelen för finansåret efter det år då denna lag trätt i kraft avsevärt avviker från det fastställda antalet årsverken som lagts till grund för statsandelen för det år som föregick lagens ikraftträdande, kan undervisnings- och kulturministeriet periodisera förändringen över högst tre finansår. Periodiseringen genomförs genom att gradvis öka eller minska det antal årsverken som fastställs som grund för statsandelen så att antalet årsverken senast det tredje finansåret efter lagens ikraftträdande överensstämmer med bestämmelserna i 11 § 1 mom.

Den som före lagens ikraftträdande har anställts för en sådan uppgift som avses i 5 § 9 eller 10 punkten vid en verksamhetsenhet som vid denna lags ikraftträdande hade rätt till

statsandel och som uppfyller de villkor för uppgiften enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande, uppfyller alltså villkoren för ifrågavarande uppgift.

Ett museum som har utsetts till riksomfattande specialmuseum i enlighet med 3 a § i den museilag som upphävts genom denna lag och som enligt övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av museilagen (138/2015) senast den 31 december 2018 har visat undervisnings- och kulturministeriet att det uppfyller de förutsättningar som anges i 3 a § i den upphävda museilagen, anses uppfylla förutsättningarna enligt 10 § i denna lag för att utnämnas till museum med riksansvar.

Trots bestämmelserna i 11 § 2 mom. fastställs den finansieringsplan som avses i det momentet i fråga om antalet årsverken för uppgiften som museum med regionalt ansvar för första gången för de tre följande finansåren. Trots bestämmelserna i 12 § 3 och 4 mom. görs den utvärdering som avses i 3 mom. och lämnas den redogörelse som avses i 4 mom. i fråga om museer med regionalt ansvar för första gången inom tre år efter lagens ikraftträdande. Trots bestämmelserna i 12 § 4 mom. ska de i momentet avsedda förhandlingarna mellan museer med riksansvar och Museiverket föras för första gången inom ett år efter lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 15 mars 2019

Republikens President

Sauli Niinistö

Europa-, kultur- och idrottsminister Sampo Terho